

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstr. — Telef. 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina 6 Dinarjev,
za inozemstvo 8 Din.

Dr. Joža Bohinjec.

Kaj hočemo?

Nobena modrost in noben družabni red ne bo odpravil resnice, da je življenje boj za obstanek in v daljših posledicah boj za boljše in udobnejše življenje. Kar v tem divjem vrvenju živih človeških bitij delamo, želimo in ustvarjamo, storimo zato, da ta boj ublažimo, da ga prilagodimo našim kulturnim nazorom in socialnim potrebam in zahtevam. Boj vseh proti vsem ne ustvarja miru, kjer tega ni, ne more biti napredka, resnega ustvarjanja gospodarskih dobrin, ki so potrebne za naše kulturno in materijelno življenje. Zlato solnce sije nad glavami vseh, njegovo blagodejno gorkoto naj v enaki meri uživajo in čutijo vsi. Vsi smo rojeni, da smo srečni in veseli tu na zemlji; srečni mi in srečni bodoči rodovi. Kar hočemo, hočemo zato, odnosno **moramo** le zato hoteti tako, ker moramo biti prepričani, da bo novo **boljše**, da bo ono ustvarilo **večjo** zadovoljnost, pravičnejšo razdelitev dela in produktov dela. Neka načelna nezadovoljnost s sedanjin, ako ni utemeljena v **prepričanju**, da bo bodoče novo boljše za celoto, ni upravičljiva. **Jasnost v pogledih na bodočo ureditev gospodarstva** in družbe je osnovni predpogoj kakega gibanja, torej tudi delavskega. Žalibog pa je ravno v delavskem gibanju te jasnosti najmanj. Delavsko gibanje izčrpava svoje moči v kritiki preteklosti in sedanosti. Sam Marx je sijajno podal analizo in genezo takratnega gospodarstva in družabnega reda, ni pa dal jasnosti glede bodoče ureditve gospodarstva in reda v človeški družbi. Prepustil je to zgodovinski nujnosti, ki bo podrla star družabni red, da na njegovo mesto stopi »nova družba«.

Nemško delavstvo na pr. je po vojni predstavljalo veliko armado, ki je bila pripravljena na pohod in je bil pohod v nov družabni red mogoč, toda ta armada ni imela načrtov. Mobilizacija delavstva je bila izvršena, izdelan pa ni bil bojni načrt. In tako je moralo nemško delavstvo v neodločnosti in nejasnosti tavati iz enega poskusa v drugega, dokler v kaosu najrazličnejših mnenj in naziranj ni zašlo in zgrešilo pot. To je gledal kapitalizem, ki se je brez boja že umaknil daleč nazaj in dobil je zopet pogum za napad. V kratkem času je osvojil nazaj vse važnejše izgubljene postojanke in delavstvo je moralo prav za prav pričeti boj znova. Delavski voditelji so najugodnejši trenutek, ko je imelo delavstvo v rokah vso **politično moč** in s tem najzanesljivejšo možnost izvesti svoje zahteve — zamudili. Vlak je odpeljal, preden so se odločili, kam naj bi se peljali. In zdí se, da so se razjezili sami nad seboj: pričeli so bratomorni boj med seboj, kapitalizem pa so samo s psovkami še obkladali, kar pa seveda pomeni toliko, kakor hudiča preganjati z blagoslovljeno vodo. Delavske množice, ki so se desetletja zbirale pod socialističnimi prapori, so se pričele spogledovati. V razočaranju so pričele slediti demagogiji in onim, ki so bili radikalnejši,

očividno zato, ker so živele v prepričanju, da bodo z radikalnimi sredstvi hitreje zopet dosegle izgubljeno priliko.

V gledanju na praktično izvedbo socializma je nastala popolna zmešnjava. — Jasnosti o potih in sredstvih ni nikjer. Delavske organizacije razpadajo na sekte, vsako omizje hoče imeti svoj lasten in seveda najboljši načrt. Množic, ki so bile takoj po vojni pripravljene na pohod v obljubljeni deželo, se loteva nepotrpežljivost — razhajajo se. To je pa usodepolno, ker brez zbrane in disciplinirane armade ni zmag. Samo poraz sledi porazu.

Ta slika in kriza socializma ni samo v velikih industrijskih državah, isto je pri nas. Pri nas vidimo naravnost šolske vzglede brezglavosti, neorijentiranosti in nepoznanja **praktičnih** potov in sredstev. Kapitalizem je gospodarski sistem, ki na blagoslovljeno vodo nič ne dá. Tudi nasilne revolucije se ne boji, ker vé iz primerov v Rusiji, da se njegov čas zopet vrne. Nov **gospodarski** sistem se mora **razviti** iz sedanjega polagoma, korak za korakom, **previdno**, da mesto zboljšanja ne ustvari poslabšanja. Kaj ruskim delavcem pomaga nov družabni red, ako pa morajo v čuvanje tega reda žrtvovati vso svojo svobodo in biti vkovani v star navedni sistem, kjer je brezposelnost, slabe plače itd.? Nov gospodarski sistem mora imeti življenjsko silo **sam v sebi**, t. j. biti mora **gospodarsko in tehnično popolnejši**, nuditi mora več že iz svojega bistva. Tak sistem ne bo imel sovražnikov.

Kdo je sposoben ustvariti nov gospodarski sistem? Samo **gospodarsko** izobraženo organizirano delavstvo, ki ne bo zahtevalo nemogočnosti in **nevarnih** poskusov, ampak le to, kar nudi **popolno** jamstvo za uspeh. Gospodarsko izobraženo delavstvo bo imelo čast odgovornosti in ne bo dopuščalo stonstotisoče žrtev za poskuse.

V naše vrste **gospodarsko izobrazbo**, trezno in tiho delo, ki naj prepodi nemirno kričanje. V tem je naša prva in osnovna naloga. Kako naj pa delavstvo vodi **bodoče gospodarstvo**, ako pa v gospodarstvu ne vé besede. Kako naj delavstvo vodi državo, ako danes pravi, da pri buržujskih vladah noče in ne sme sodelovati. Kje naj se uči in nabira praktičnih skušenj? Javna uprava ni gostilniški pogovor in narodno gospodarstvo je več, kakor kupiti ovratnik.

Hočemo možnost gospodarske in politične izobrazbe. Zato hočemo v gospodarskem in političnem življenju sodelovati.

**ZAHTEVAJTE POVSOD
„NOVO PRAVDO“!**

Parlament, vlada in opozicija.

Četudi so vsi predpogoji dani, ni resno govoriti o gospodarskem napredku v državi. Ljudstvo sicer plačuje visoke posredne in neposredne davke, vendar se ta denar ne uporablja tako ekonomično, da bi prišel izključno le v prid splošnosti. Neurejena državna uprava, partizanstvo in korupcije absorbirajo toliko sredstev, da potem primanjkuje denarja tam, kjer bi bil res plodonosno porabljen.

V parlamentarni državi je najvišji forum parlament in iz njegove srede imenovana vlada. Od delazmožnosti in delavoljnosti parlamenta je odvisno, ali je v državi red in ali se v državi razvijajo življenjske razmere v takem praveu, da je ljudstvo zadovoljno.

Pri nas imamo parlamentarno državo. Vidimo pa, da ljudstvo ni zadovoljno. Imamo pač parlament, ki svoji nalogi ni kos in ne zna, ali noče izvrševati funkcij, ki mu pripadajo.

V parlamentu odločuje sedaj koalicija radikalov in radičevcev, ki je sestavila tudi vlado, katero se pogosto imenuje vlado — sporazuma. Po krivici! Kajti vlada radikalov in radičevcev bi preje zaslužila naziv vlade — nesporazuma.

Vse delo vlade se v glavnem koncentrira v tem, da izravnava dnevne spore med člani vlade in strankami, ki podpirajo vlado. Med člani vlade ni prav nobene iskrenosti, še manj pa sporazumne volje za skupno delo. Naj zato predstavniki radikalov in radičevcev od prilike do prilike še tako zgovorno zatrjujejo, da je vlada trdna, ne izpodbijejo dejstva, da stoji vlada na zelo trhljih mostičkih, katere bo z vlado vred odnesel prvi večji politični hudournik, ki bo nastal ravno vsled množičih se nesoglasij med vladnimi strankami.

V tej atmosferi je tudi razumljivo, da vlada nima časa ne volje za pozitivno in stvarno delo. Prav tako ne parlament, ki je odsev razmer v vladi.

Parlament pa ne obstoji samo iz večine, ampak tudi iz opozicije. Naloga opozicije ni mogoče samo zabavljanje, ampak predvsem pozitivno delo kontrole in inicijative.

Največja opozicijska skupina je v našem parlamentu združena v ožjem opozicijskem bloku. Stranke ožjega opozicijskega bloka pa prav tako kot vladno večino ne družijo iskren sporazum za skupne nastope. Davidovičevci, klerikalci in muslimani korakajo v eni vrsti kar tako slučajno in posebno klerikalci komaj čakajo prilike, da se pridružijo radikalom, proti katerim še sedaj vehementno vihte (seveda le navidezno) opozicijska kopja. Kar ima ožja opozicijska skupnega je samo taktika. Tudi protikorupcijska akcija je ožji opoziciji le taktika. Prav resno nihče ne misli obračunati s korupcionisti. Protikorupcijska gesla so dobra le za agitacijo, a bodo prav tako pozabljeni v trenutku, ko bo ta ali oni protikorupcijski protestant lahko postal sam

— veren korupcionist. Dokler ostane akcija proti korupciji le taktika in agitačno sredstvo, toliko časa gotovo ne bo odpravljena pri nas zločinska korupcija.

Dvomimo, če se bo dalo ljudstvo še dolgo vladati od take vlade in zavajati od take opozicije. Storjen bo prav radikalni konec. Če preje ne pa pri prihodnjih volitvah

(ki menda niso daleč), ko bo med ljudstvom samo ena parola: hočemo delazmožen parlament, ki bo delal, ne pa besedičil. Samo delavni parlament bo ustavil korupcijo, dvignil gospodarsko blagostanje in dal delovnemu ljudstvu vsa socialna prava. Zakaj bi ne bili v naši državi srečni in zadovoljni, ko so dani vsi predpogoji za to!

Žena in socializem.

Zaposlitev žene pri poljedelskem ter domačem delu in v tovarnah. — Stavba današnje družbe stoji na zasužnjenju žene-delavke in moža-proletarca.

»Žene Anglije! Žene vsega sveta! Vi, ki ste povsod zapostavljene, vstanite! Odprite oči in ozrite se na srečo, ki vas čaka, če se bodo vaše telesne in duševne sile popolnoma razvile in vam bodo odprta vsa pota, ki vodijo k temu cilju!«

Tako je govoril pred sto leti v svojem pozivu ženam znameniti angleški pisatelj William Thomson. In v toku stoletja se je v zgodovini vseh narodov marsikaj izpremenilo, zlasti pa se je izpremenil ženski položaj. Sreča pa, o kateri je govoril Thomson, ženam še danes ni dostopna in pota, ki vodijo k njej, so večini žena še nejasna.

Vendar pa v duši žene vedno gori plamen nekega novega življenja in brepenenje išče pota k srečnejši bodočnosti. Poglejmo še mi, kateri da so vzroki težavnega položaja žena in katera pota da vodijo k izboljšanju.

Pri nas so ženske zaposlene v različnih gospodarskih panogah. V poštev prihaja predvsem poljedelsko delo, tovarne in domače delo.

Domače osobje (služabništvo) izhaja v glavnem iz najnižjih vrst prebivalstva, iz krajev, ki se jih je kultura še najmanj dotaknila. Prihajajo v mesta v upanju, da si bodo izboljšale svoj položaj in sprejemajo mesta služkinj, kuharic, natakarič, pestunj itd. In le malokdaj se pri prihodu zavedajo težkih pogojev življenja v mestih. Delavec prodaja del svoje delovne sile za gotovo dobo. Domači personal pa prodaja vso svojo osebnost, noč in dan mora biti na razpolago svojim gospodarjem, večkrat nima niti svoje sobe in čestokrat postaja žrtev moralno propalih sinov meščanskih družin. In če sprejme dekle ali žena mesto natakariče, je njena nadaljna usoda tako rekoč odvisna od razpoloženja gostov. Gostje zahtevajo »ljubeznivo postopanje«, smatrajo za naravno, da

mora natakariča mirno prenašati njihovo nečedno sitnarenje in zro nanjo običajno kot na manjvredno žensko. In če si pobližje ogledamo položaj žena, zaposlenih v rodbinah, najdemo iste gmotne in duševne težkoče. Praviijo, da je suženjstvo odpravljeno! Kaj pa je služkinja drugega, kakor sužnja? Ali ne živi v večnem strahu, ali jo ne zasleduje stalno nezaupanje, ki zaklepa pred njo vrata in skrinje, ali je ne sramoti nezaupni pogled na njene roke, žepa in kovček. In oni neprestopni zid med služkinjami in gospodarji!

Nič boljše sliko nam ne kaže življenje žensk v tovarnah. Gmotna beda goni žensko v tovarno, jo sili, da dela za nezdravih pogojev, da preživlja skoro ves dan ločena od svoje rodbine in svojih otrok, da izgublja možnost roditi zdrave otroke in jih vzgajati. Žalostne posledice zaposlovanja žensk v tovarnah so znane: degeneracija žene, povečana umrljivost otrok in razvrat v družinah.

Velika in mala industrija čimdalje bolj priteguje ženske k industrijskemu delu, ker je žensko delo cenejše od moškega. Na trpljenju žensk in otrok raste sito in prazno življenje onih, ki so gospodarji meznega dela.

Pravica do dela — ena svetih pravic človekovih — je postala izvor fizičnega in duševnega nazadovanja žensk. Na zasužnjenju žene-delavke in moža-proletarca stoji stavba današnje družbe. Na pročelju te stavbe so zapisana gesla humanitete in človečnosti, temelji pa so prepojeni s krvjo in znojem.

Nevzdržni pogoji ženskega dela že dolgo vzbujajo pozornost buržuazije. V mnogih državah se je pojavilo žensko buržuazno gibanje, ki smeri za zboljšanjem položaja žene-delavke. Snovale

so se ljudske kuhinje, otroška zavetišča, društva za zaščito mladih deklet, posredovalnice za delo itd. Toda vse to delovanje se niti ne dotakne osnovnih vzrokov, iz katerih izhaja težki položaj delavk, temveč se bojuje samo proti posledicam. Položaj delavk pa se more izpremeniti samo z udeležitvijo novega družabnega reda. In v tem smislu se udejejuje edino socializem.

Socializem smatra današnji kapitalistični red za krivičen, obenem pa za škodljiv človeškemu razvoju. Vsled tega kliče na boj proti kapitalističnemu izkoriščanju, na boj za osemurni delovnik, za udeležbo delavcev na upravi podjetij in vsled tega se bori proti militarizmu, imperijalizmu in vojniam. Tudi ženo poziva na boj za novi družabni red. In pozivi socialistov so našli v ženskih srcih globok odmev. Milijoni žen se že danes bore pod socialističnimi prapori proti krivici in kapitalističnemu izkoriščanju.

Mnogo žena pa je še, ki se še niso odzvali pozivu in tudi te je treba pridobiti za naš boj. Ker bodočnost pripada socializmu, t. j. predvsem ženam in otrokom, kot je dejal eden socialističnih voditeljev.

Priporočamo knjige ljudske univerze.

1. zv. Karl Ozvald: O potrebi socialnoetične orijentacije; cena 3 Din.
2. zv. Alojzija Štebi: Zaščita zanemarijene dece in mladine; cena 3 Din.
3. zv. Dr. Alma Sodnik: O vzgoji deklet; cena 3 Din.
4. zv. F. S. Finžgar: O lepi knjigi; cena 3 Din.
5. zv. Dr. Rado Kušej: Cerkev v luči prava in etike; cena 5 Din.
6. zv. Dr. Metod Dolenc: Kaj hoče moderno kazensko pravo; cena 5 Din.
7. zv. Jos. Wester: O naši srednji šoli; cena 5 Din.
8. zv. Ing. Jaroslav Foerster: O strokovnem šolstvu; cena 5 Din.

Zvezki se dobe v knjigarnah, ali se pa pismeno naročajo pri ZADRUŽNI KNJIGARNI, r. z. z o. z. v Ljubljani.

»Brezalkoholna Produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10/36 pošlje vsakemu naročniku »Nove Pravde« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo vam žal!

Tone Čufer.

Novi človek.

(Referat na okrožni konferenci nar. soc. org. na Jesenicah.)

Proštemu stoletju je dala lice francoska revolucija, ki je vrgla absolutizem, katerega nosilci so bili okoli dvora zbrani plemiči in politikujoči duhovniki. Razkošno življenje, teh stanov je zahtevalo seveda bogate vire dohodkov, katere so predstavljali tlačanski kmetje. Isti so ponižno prenašali vse politične in gospodarske krivice, ker spomin na krvavo zadušene vstaje je strašil pred ponovnim poizkusom revolucionarnim potom priti do svojih pravic.

Drugače pa je bilo z meščani. V najbližji soseščini so živeli s plemenitaši, videli in opazovali so njihovo razsipno in pri tem brezdelno življenje in polagoma so se iz tega sožitja rodile odločne zahteve po enakosti. In pod geslom »svoboda, enakost, bratstvo« se je pobunil francoski narod in s krvavo pestjo zahteval svoje politične pravice. Stresel se je Pariz in z njim vred se je stresla cela Evropa. Pričela se je borba med starim in novim, med suženjstvom in svobodo. Ta boj je zahteval mnogo krvavih žrtev, toda demokracija se je širila, zmagala in ustvarila nov družabni red.

Politična svoboda za vse in vsakogar pa ni samo olajšala človeškega življenja, temveč je tudi pomladila narode in jim pokazala pot k meddržavni enakopravnosti. Ta pokret se naziva nastop Mlade Evrope in odražal se je na vseh poljih javnega življenja, predvsem seveda v politiki in umetnosti. Prerod se je začel v Italiji in njegov oče je bil veliki italijanski mislec Mazzini. Pravično je priznal tudi slovanskim narodom pravico do obstoja in pod vplivom pariške revolucije so tudi slovanski narodi pričeli zahtevati svoje pravice. Pričela se je zbuhati narodna zavest.

Leta 1848. je absolutizmu za vedno odzvonilo. Tega leta se je v Avstriji zrušil srednjeveški fevdalni sistem državne uprave in na njegovo mesto je stopila demokracija s parlamentarizmom. Ljudstvo je pričelo, dasi še v skromni meri, po svojih voljenih zastopnikih sodelovati o usodi države in svojega življenja. Odprla so se vrata svobodnemu izražanju narodne volje in ta volja je nevzdržno pričela rušiti stare umetne državne oblike. Stare državne tvorbe so razpadale in tvorile so se nove, odgovarjajoči narodnemu principu. Svetovna vojna je ta proces zaključila in v grobih potezih uresničila nacionalni in politični program francoske revolucije.

Svoboda, enakost, bratstvo! Ta gesla francoske revolucije so navidezno uveljavljena. Vsaj politično. Toda gospodarske enakopravnosti tudi

svetovna vojna ni dosegla. In če je preteklemu stoletju vtisnil svoj pečat nacionalizem, bo in mora biti sedanje stoletje stoletje socializma. To kaže vse dogajanje okrog nas, to kaže hotenje vesoljnega človeštva, ki hoče iz slabega na boljše.

Svetovna vojna ni bil slučaj. Ona tvori zaključek razvojnih dogodkov, ki s svojimi koreninami segajo nazaj v francosko revolucijo. Politično osvobojeno meščanstvo je pričelo delati in napredovati. Prišli so stroji, nastala je težka industrija in človeštvo se je pričelo deliti na dva razreda: na kapitaliste in proletarce, izkoriščane in razkoriščujoče. Na osnovi osebne svobode udejstvovanja so podjetniki kupičili premoženje in zavladali nad delovnim ljudstvom. Pred gospodarsko silo zlata so se morali klanjati veliki znanstveni duhovi in koristi človeštva so se morale umakniti pred interesi kapitala. In borba kapitala za svetovno gospodarsko nadvlado je bil zadnji vzrok za svetovno morijo.

Počili so strelji in stotisoči, milijoni so se zagnali v medsebojno klanje. Dostojanstvo človeka je bilo poteptano in ponižano. In špekulantje so izrabljali v svoje svrhe vero in nacionalizem človeštva.

Vojno je v bistvu povzročil današnji kapitalistični družabni red in dokler bo svet obvladal dosedanji družabni red, se bodo ljudje vojevali, ker kapitalizmu so vojne potrebne.

Vajeniško vprašanje.

Delavska zbornica je izdelala obširno statistiko o stanju vajeništva in sklicala dne 1. junija t. l. anketo, ki naj razpravlja o tem velevažnem vprašanju. Anketa se je vršila v posvetovalni dvorani ljubljanskega magistrata in so ji prisostvovali s strani delojemalcev Delavska zbornica, zastopana po tajniku g. Uratniku, Narodna strokovna zveza po tajniku br. Vladimir Kravosu, Narodno socijalistična mladina po predsedniku br. Branko Kozincu, Društvo trgovskih nastavljenecv po g. Urbančiču, Strokovna komisija po g. Berdajsu, Jugoslovanska strokovna zveza po tajniku g. Lombardu, Društvo natakarjev po g. Vosperniku, delodajalci so pa bili zastopani po Trgovskem gremiju, katerega je zastopal tajnik g. Šmuc, Trgovski zbornici, zastopani po g. dr. Pretnerju, Zvezi industrijev po g. dr. Goliji, Zveza obrtnih zadrug po predsedniku g. Franchettiju in tajniku g. Kajzerju. Anketo je otvoril in vodil tajnik Delavske zbornice g. Uratnik, ki je poudarjal važnost in namen sklicanja ankete, ki naj ugotovi, če je mogoče skupno delovanje delodajalskih in delojemalskih organizacij v svrhu rešitve pereglega vajeniškega vprašanja. Obširna debata, ki se je razvila, je pokazala, da so delojemalci in delodajalci pripravljene skupno sodelovati in je bilo iznešenih tudi precej stvarnih in koristnih predlogov. Sklenjeno je bilo, da se skliče ponovno anketa, na kateri se bo podrobneje razpravljalo o vajeniškem vprašanju in se potem ustanovi iz posameznih delodajalskih in delojemalskih organizacij poseben odbor, ki se bo stalno bavil z vajeniškim vprašanjem.

Statistika, ki jo je izdelala Delavska zbornica je zelo obširna in je bila izdelana po podatkih, ki so jih dale na razpolago ekspoziture OUZD, zato so tudi okrajzi razdeljeni po ekspoziturah. Mi bomo o tej statistiki še spregovorili, danes si bomo pa na kratko ogledali vsaj v velikih številkah stanje vajeništva. Iz statistike je razvidno, da imamo v Sloveniji 13.628 vajencev, ki so zaposleni pri 7851 mojstrih. Statistika kaže podatke z dnevom 5. decembra 1925 in je naslednja:

Slovenjgradec 253 mojstrov, 384 vajencev (šivilj 74);

Maribor 854 mojstrov, 1716 vajencev (šivilj 288);

Murska Sobota 600 mojstrov, 870 vajencev (čevljarjev 246);

Gornja Radgona 326 mojstrov, 485 vajencev (čevljarjev 86);

Konjice 265 mojstrov, 404 vajencev (čevljarjev 60);

Krško 579 mojstrov, 889 vajencev (čevljarjev 153);

Šoštanj 202 mojstra, 298 vajencev (čevljarjev 64);

Celje 837 mojstrov, 1517 vajencev (čevljarjev 260);

Ptuj 530 mojstrov, 835 vajencev (čevljarjev 119);

Zagorje 244 mojstrov, 445 vajencev (čevljarjev 79);

Ljubljana 1253 mojstrov, 2637 vajencev (mizarjev 346);

Kamnik 246 mojstrov, 396 vajencev (mizarjev 78);

Kranj 398 mojstrov, 698 vajencev (čevljarjev 175);

Kočevje 237 mojstrov, 367 vajencev (mizarjev 61);

Jesenice 336 mojstrov, 608 vajencev (čevljarjev 112);

Logatec 167 mojstrov, 231 vajencev (mizarjev 45);

Tržič 138 mojstrov, 232 vajencev (čevljarjev 117);

Novomesto 386 mojstrov, 616 vajencev (čevljarjev 98).

Značilno je, da prevladujejo po stroki čevljarji, ki imajo 2123 vajencev pri 1401 mojstru, njim sledijo šivilje z 1537 vajenkami pri 708 delodajalkah, dalje ima 801 mizar 1486 vajencev, v 888 trgovinah je 1309 trgovskih vajencev, 765 krojačev ima 1213 vajencev, ključavničarjev je 831 vajencev pri 235 mojstrih, kovačev 795 vajencev pri 546 mojstrih, po 1 samega vajenca imajo naslednje obrti: vrvarska, izdelovanje kravat, kuharska, optikarska in sodavičarska. Iz statistike je tudi razvidno, da pride na 11.649 vajencev samo 2279 vajenk.

Vsekakor je stalež vajencev previsok. Poleg tega je obrtno vajeništvo brez zadostnega šolstva. Nujno bo, da prizadeti faktorji nekaj ukrenejo v pogledu nadprodukcije in izobrazbe vajencev.

Koncem vojne so se pričele ljudske mase upirati, v armadah je popustila disciplina, izbruhnile so revolucije in prišlo je do dogodkov, katerim smo bili sami priča. Zdaj se zdi, da se vse počasi pozablja. Delovno ljudstvo, ki mora prenašati vse zlo povojnih časov, se mora boriti za vsakdanji kruh, ne premisslja o prošlem in bodočem, temveč živi iz dneva v dan. Tukaj mora postati drugače, ker brez sodelovanja najširših slojev ne bo napredovanja in izboljšanja današnjih razmer.

Kako danes živi delovni razred, to se vidi v tovarnah in rudnikih, kako pa živi redki izvoljeni, to se vidi v svetovnih letoviščih in zabaviščih. Na eni strani trpe milijoni pomanjkanje, na drugi strani se zabavajo in izživljajo prenašeni bogataši. To razmerje je nezdravo.

Začasno zatrti klici po socialni in gospodarski enakosti se bodo ponovili, kakor so se ponovili klici po nacionalni enakosti pred sto leti. Zatira se jih, toda zatrti se jih ne bo. Kakor se je zrušil absolutizem, tako bo prišel dan, ko bo padel kapitalizem.

Bistvo vsega tiči v razmerju med kapitalom in delom. Ako je delo napram kapitalu v podrejenem razmerju, potem se proizvajata radi dobička in ne radi potrebe. Tak način proizvodnje pa rodi brezobzirno izkoriščanje. Nasprotno pa socijalistični družabni red pripoznava predvsem delo in hoče proizvajati ne radi dobička, temveč radi potrebe. Kapital ne sme gospodovati, temveč

mora biti le sredstvo dela. Delo mora biti v polni meri plačano in nikdo ne sme obogatiti na račun tujih žuljev in znoja.

Za dosego tega cilja se bori več različnih struj, ki se razlikujejo samo glede poti in načina, kako isti cilj doseči. Mi narodni socijalisti hočemo naravno razvojno pot, razvoj pa bomo pospeševali z vsemi močmi. Vsak zgodovinski prevrat je treba skrbno pripraviti, ker sicer ima človeštvo samo škodo od njega. Vsled tega odklanjamo krvavo revolucijo, dokler ni izpeljana duševna. Ta je težja, toda edino ona lahko prinese gotove uspehe.

Socijalizacija, podružabljenje produkcije pomenja prehod k popolnejši človeški družbi, v kateri bo človek resnično krona stvarstva. Človeštvo bo obstalo brez krvoprelitja in nasilja in prepojeno bo s čutom pravičnosti in ljubezni do vsakogar.

Naša sveta dolžnost je, da s treznim, požrtvovalnim in doslednim delom pripravljamo narod k razumevanju socijalizma, k dozorevanju za veliko dobo novega, boljšega človeka, ki bo znal pravično in pošteno živeti. In pri tem delu moramo največjo pozornost posvetiti mladini. Zberimo mlade kladivarje, da bodo kovali boljšo bodočnost svojemu narodu.

Doslej smo bili vajeni, da so zvonove, te vidne glasnike miru in sprave, prelivali v topove. Mi pa hočemo po izreku Tolstoja pretvoriti topove v pluge, da bomo orali in sejali.

Strokovni vestnik.

Vsem podružnicam NSSZ! Osrednje vodstvo je te dni razposlalo vsem podružnicam obširno okrožnico, v kateri sporoča sklepe glavnega zbora in daje navodila za nadaljnje delo. Pozivamo vse podružnice, da posvetijo tej okrožnici vso pažnjo in se po njej ravnaajo. Podružnice, ki niso bile zastopane na glavnem zboru, naj v smislu okrožnice takoj skličejo članske sestanke, na katerih bo naš odposlanec poročal o poteku glavnega zbora. Sestanki naj se vršijo tudi tam, kjer podružnice to same želijo, akoravno so imele svoje zastopstvo na zboru.

Senovo pri Rajhenburgu. Tukajšnja podružnica Narodno strokovne zveze je imela v nedeljo 30. t. m. svoj članski sestanek v prostorih rudniške restavracije. Sestanek je vodil tov. Brinar, poročal pa je strokovni tajnik tov. Vladimir Kravos iz Ljubljane. V svojem nad enournem dolgem poročilu je objasnili položaj delavstva v naši državi, orisal vse napade podjetnikov na socijalno zakonodajo in poudarjal pomen strokovne organizacije. Pozival je navzoče člane, da se strnejo v organizacijo in privedejo v njo tudi druge, ki stoje še izven nje, da bo tako ojačena organizacija lahko nastopila težak boj, ki jo še čaka. Njegov izvajanje so vzeli zborovalci z odobravanjem na znanje. Tov. Brinar je orisal delo strokovnih organizacij pred, med in po vojni in zaključil svoje izvajanje s klicem, da je le v organizaciji spas. Na sestanku se je potem govorilo o tekočih društvenih zadevah in je po tem pogovoru zaključil tov. predsednik Brinar lepo uspešni sestanek.

Sladki vrh pri Št. Ilju. Naša podružnica priredi v nedeljo, dne 13. t. m. ob 2. uri popoldne v prostorih gostilne Roškar svoj članski sestanek, na katerem bo poročal strokovni tajnik tov. Kravos iz Ljubljane o položaju delavstva in pomenu strokovne organizacije. Vabimo vse člane, da se tega sestanka udeleže polnoštevilno.

Ruše pri Mariboru. Podružnica »Unije« priredi v ponedeljek, dne 14. t. m. zvečer članski sestanek, na katerem bo poročal strokovni tajnik tov. Vladimir Kravos iz Ljubljane o aktualnih delavskih vprašanjih. Čas in kraj bo objavljen v prihodnji številki lista. Pozivamo vse člane, da se tega sestanka polnoštevilno udeleže.

Ptuj. Podružnica Narodno socijalne strokovne zveze priredi v torek, dne 15. t. m. zvečer članski sestanek, na katerem bo poročal strokovni tajnik br. Kravos iz Ljubljane. Pozivamo vse brate in sestre, da se tega sestanka polnoštevilno udeleže, ker bo zelo važen dnevni red. — Predsednik.

Zagorje ob Savi. Naša podružnica je imela v petek, dne 28. maja t. l. svoj članski sestanek v prostorih »Bratstva«. Sestanek je vodil br. predsednik Sedlar. Tajnik br. Kravos se je uvodoma spominjal umrlega člana br. Lovra Trebušaka, na kar je poročal o poteku glavnega zbora v Ptuj.

Trbovlje. Podružnica NSZ v Trbovljah priredi prihodnji teden članski sestanek, na katerem bo poročal delegat iz Ljubljane. Pozivljemo že v naprej vse člane obeh organizacij NSZ, da se tega sestanka polnoštevilno udeleže. Kraj in čas objavimo v prihodnji številki lista.

Ustanovni občni zbor Narodno strokovne zveze na Viču. V nedeljo, dne 6. junija t. l. se vrši ob 10. uri dopoldne v dvorani Sokolskega doma na Viču ustanovni občni zbor podružnice Narodno strokovne zveze za Vič in okolico. Vabimo vse narodno in socijalno čuteče delavstvo, da se tega našega ustanovnega zbora polnoštevilno udeleži in s tem pokaže svoje zanimanje za našo enotno organizacijo. Na občnem zboru govori tudi delegat izvrševalnega odbora NSZ iz Ljubljane. Popoldne istega dne se vrši ob 3. uri v vseh prostorih Sokolskega doma veselica, na kateri sodeluje iz prijaznosti mladinska sekcija »Unije« iz Ljubljane. Vabimo vse prijatelje in znance, da se te naše prireditve udeleže v kar največjem številu in tako tudi gmotno podprejo naše delo.

Jesenice. Tukajšnja podružnica NSSZ je imela v nedeljo 30. maja t. l. svoj članski sestanek, na katerem je tajnik br. Zupan obširno poročal o glavnem zboru v Ptuj. Po njegovem obširnem in stvarnem poročilu je sestanek soglasno sklenil odobriti vse nastope jeseniških delegatov in vzel

na znanje vse napravljene sklepe. Podružnica bo imela v nedeljo 13. junija t. l. večji strokovni shod, na katerem bo poročal tov. dr. Joža Bohinjec iz Ljubljane. Že v naprej vabimo vse naše člane in prijatelje, da se tega shoda polnoštevilno udeležijo.

Politični pregled.

Protikorupcijski shod, katerega je priredila SLS v Ljubljani, je bil zelo dobro obiskan. Na shodu so govorili Ljuba Davidović, dr. Spaho, dr. Joca Jovanović, dr. Korošec in drugi. Govorniki so le splošno govorili o škodljivih vplivih korupcije na državno upravo in javno življenje, dočim se konkretnih korupcijskih slučajev ni nihče dotaknil. Navzlic temu, da so na ljubljanskem shodu dobili prvo besedo zastopniki demokratov, zemljoradnikov in muslimanov, je bil shod vendarle izrazito klerikalna prireditev. Ravno zato pa ni dosegel onega efekta, kot bi ga moral, če bi bil prirejen od vseh onih slovenskih strank, ki so bile pripravljene udeležiti se manifestacij proti korupciji. Opažalo se je tudi, da je bilo na shodu večina udeležencev iz dežele.

Nova stranka v Prekmurju. V Dolnji Lendavi sta pričela izhajati dva lista (eden v prekmurščini, drugi v madžarščini), ki naznanjata, da se je ustanovila neodvisna prekmurska stranka. Med voditelji nove stranke so prekmurški duhovniki Strausz, Herman Ferdinand in Holsedel, ki so se dosedaj prištevali k SLS, to je k Kleklovim somišljenikom. Nova stranka se je izrekla proti klerikalni avtonomiji in za narodno ter državno edinstvo. SLS zna nova stranka v Prekmurju znatno oslabilo strankarske pozicije.

Kaj je povedal davidovičev dr. Kumanudi o dr. Korošču? Po stenografskem zapisniku narodne skupščine je dr. Kumanudi leta 1922 izjavil to-le: »L. 1919 je prodalo Savezno združenje za inostrano trgovino iz Newyorka ministrstvu za prehrano, v času, ko je bil minister g. dr. Korošec, 8476 zabojev raznega blaga za 870.011 dolarjev in 2.299.765 frankov. Od te vsote se je prodajalcu nekaj takoj izplačalo. Anketna komisija, katere naloga je bila, da pregleda to nabavo, je konstatirala v svojem poročilu: 1. da je bilo **morenega in pokvarjenega blaga** v vrednosti za 83 tisoč 677 dolarjev in 250.237 frankov; 2. da so bili **kupljeni taki predmeti, ki bi ne smeli biti predmet državne nabave** kakor igralne karte, puder, svilene nogavice, plesne bluže, haremski čevljički (smeli in ploskanje v centru in na levici), in to v času, ko je bilo treba takoj po končani vojni ljudstvu, upropačenemu po neprijateljski okupaciji, dati to, kar je najpotrebnejše, ker ničesar v zemlji ni bilo; 3. da je bilo v pošiljati **več zabojev, ki niso prišli v Beograd, da pa so nekateri od njih kljub temu vpisani v fakturah.** S tem nakupom je država oškodovana za 112.479 dolarjev in 392.832 frankov, ali po današnjem kurzu za 9.252.918 dinarjev.« — Konstatiramo, da na ne-

deljskem protikorupcijskem shodu o tej aferi ni dal nihče nobenega pojasnila.

Vladni protikorupcijski predlog. Radikali in radičevci so lepo sporazumno sestavili predlog za sestavo skupščinskega anketnega odbora, katerega naloga bodi: 1. da v čim krajšem času, a najdalje tekom šest mesecev prouči zadeve, navedene v interpelacijah dr. Prvislava Grisogona in tovarišev ter Ljube Davidovića in tovarišev; 2. da prouči vse druge konkretne in slične primere, predvidene v točki 1., ki bi bili potom interpelacij prijavljeni Narodni skupščini od najmanj 25 poslancev in ki se naslednji dan po sprejemu morajo dostaviti temu odboru v svrhu anketiranja; 3. da prouči vprašanje pobijanja korupcije in pripravi material za posebno zakonsko odredbo o pobijanju korupcije; 4. ta anketni odbor bo deloval tudi tedaj, ko bodo seje Narodne skupščine odložene ali zaključene. — S tem predlogom so radičevci in radikali tudi podrli v narodni skupščini. Radičevci so pred radikali popolnoma kapitulirali, samo iz bojazni, da ne odlete iz vlade. Za predsednika anketnega odbora je bil od strani vladne večine imenovan znani Pašičev prijatelj Mihajlovič. Protikorupcijska akcija je vsled šviga-švage politike radičevcev znatno oslabilena in mogoče tudi pokopana z odborom, ki bo dolgih šest mesecev — proučeval.

Radić še ni na počitnicah, kot je sam obljubil, da bo ob tem času, ampak pridno prireja shode in z veliko vnemo zabavlja čez svoje zaveznike radikale in če ravno prilike naneso tudi čez Srbe. V Kranjcu in Pregradi je rekel Radić na shodih, da je največ korupcionistov med radikali in da je največ lenuhov v Srbiji. Radić je še vedno hud na ministra Nikića in zahteva njegovo demisijo. Nedeljska Radićeva shoda sta bila slabo obiskana.

Svetozar Pribičević je zboroval v Veliki Kindi in Mokrinu in je med drugim izjavil, da se sedanja vlada vzdržuje samo s tem, ker ne dela. Vendar so pa dnevi Uzunovičeve vlade šteti in se radikali že pogajajo z davidovičevci za novo politično grupacijo.

Zemljoradniška organizacija v Dalmaciji je pred likvidacijo. Zemljoradniki imajo namen, priključiti se radičevcem.

Načrt zakona o mestnih občinah. V ministrstvu za izenačenje zakonov se pripravlja načrt zakona o mestnih občinah. Načrt se bo najprej izročil komisiji v ministrstvu notranjih zadev, ki je že izvršila zakon o občinah. Oba načrta bodeta nato izročena konferenci predstavnikov občin. Konferenca bo v najkrajšem času sklicana.

Iz NSS.

Ustanovitev okrožnih organizacij NSS. Letošnji strankin delegatski zbor je sprejel nov strankin organizacijski red, ki predvideva ustanovitev okrožnih organizacij za vsako volilno okrožje. Da zadostimo strankinemu organizacijskemu redu, je načelstvo NSS na svoji zadnji seji sklenilo, da se vršijo **ustanovna okrožna zborovanja** po sledečem redu: V sredo 16. junija ob 8. uri zvečer za mesto **Ljubljano** v spodnjih strankinih prostorih Narodnega doma. Za **mariborsko oblast** v nedeljo 20. junija dopoldne, kraj zborovanja priobčimo v prihodnji številki »Nove Pravde«. V nedeljo 27. junija za **ljubljansko oblast** ob 10. uri dopoldne v Ljubljani v spodnjih strankinih prostorih v Narodnem domu. Prve ustanovne konference sklicuje strankino načelstvo. Sedež okrožnih organizacij se bo določil na zborovanju.

Vabila bodo pravočasno razposlana vsem strankinim organizacijam, zato pozivamo že danes vse organizacije, da zanesljivo pošljejo delegate na to zborovanje. Dnevni red vseh zborovanj bo: 1. Poročilo načelstva. 2. Ustanovitev okrožne organizacije. 3. Volitev funkcionarjev. 4. Slučajnosti. Eventuelne predloge za ustanovne konference naj se pošlje strankinemu tajništvu vsaj 8 dni pred konferenco.

Seja izvrševalnega odbora NSS se bo vršila v nedeljo 13. junija t. l. ob 10. uri dopoldne v spodnjih strankinih prostorih Narodnega doma v Ljubljani. Dnevni red je razviden iz vabil, ki so bila te dni razposlana. Načelstvo poziva vse člane o. i. o. k polnoštevilni in točni udeležbi.

Naročajte „NOVO PRAVDO“!

Beleške.

Klerikalna nesramnost. Skoraj v prav vsaki številki »Nove Pravde« smo zadnje tedne zavzeli najostrejšo stališče proti korupcionistom na najvišjih mestih. Obenem smo tudi izražali nujno potrebo, da se vse poštene stranke združijo v boju proti korupciji, izločijo vse strankarske zadeve, samo da bo boj vsenarodnega značaja in s tem tudi uspešen. Klerikalci so bili drugega mnenja in so odklanjali vsako sodelovanje v boju proti korupciji in niso na ljubljanski shod vabili niti ene slovenske stranke. Korošec je v tej zadevi tudi na shodu izjavil: »Naši nasprotniki so zadnji čas neprestano pisali, govorili in se pritoževali, zakaj nismo na to zborovanje povabili tudi drugih strank. Jaz mislim, da zato, ker je nas samih dovolj...« Klerikalci so hoteli izrabiti protikorupcijska gesla za svoje strankarske namene, zato so hoteli ostati sami. Navzlic temu nepobitnemu dejstvu ima pa »Slovenec« pogum, da se v 123. številki zgraža nad tem, da se NSS ni oficijelno pridružila protikorupcijski akciji ožjega opozicijskega bloka, to je akciji SLS. Ravno SLS je bila tista, ki se je odločno branila vsakega sodelovanja, sedaj pa njen organ »Slovenec« zabavlja, da se ta ali ona stranka ni udeležila akcije, ki jo je z ljubljanskim shodom izvedla SLS. Na tako nesramno demagogijo klerikalci niso vredni poštenega imena.

Klerikalnemu »Slovencu« ni povšeči enotna fronta narodnega delavstva. Prav radi verjamemo. S to enotno fronto je klerikalcem za vedno odklenkalo v kalnem ribariti med naprednimi volilci in tudi ljubljanski mandat je za večno splaval po vodi.

Izreden strankin zbor NSS bi radi imeli tako pri »Slovencu«, kot pri »Narodnem dnevniku«. Želji klerikalcev in radikalov pa nočejo ugoditi naše organizacije. Kajti izmed 33 krajevnih organizacij, se jih je izreklo samo pet za sklicanje strankinega zbora. Vse ostale organizacije pa smatrajo sklicanje zbora za nepotrebno, ker so popolnoma zadovoljne z vodstvom stranke. »Slovenec« piše, da bo nekaj pristašev izstopilo iz stranke, če se ne skliče strankin zbor. O kakšnem nameravanem izstopu nam ni nič znanega. Če pa hoče kdo izstopiti, ker se ne more spoprijazniti s strankino disciplino, naj kar izstopi, čimprej tem bolje. Nediscipliniranih pristašev NSS ne bo trpela v svojih vrstah, če sami ne pojdejo, bodo pa zleteli iz stranke.

Maribor.

— **Sosvet za obrtno in trgovsko nadaljevalno šolstvo** se je ustanovil pri mariborskem velikem županstvu ter bo izvrševal svoje posle toliko časa, dokler se ne postavijo oblastni šolski odbori za strokovno šolstvo.

— **»Satan v ženski«.** (Narodno gledališče.) Od začetka do konca cela predstava kakor bi se dejanja odigrala v resnici, v naravi. Zlasti velja to še posebej za naslovno mlogo gospe Bukšekove poleg ravnatelja g. Bratina. Za obmejnega orožnika bi ne mogli dobiti boljšega izmed vseh dramskih igralcev kakor je bil g. Pirnat s svojim nenavadnim mladeniškim temperamentom. — Kakor se sicer vidi, se tudi drama za slovo letošnji sezoni trudi dati na oder najboljše iz letošnjega repertoarja. Priporočamo, da uprava za konec sezone misli tudi na one revne sloje, ki bi ob znižanih cenah radi pogledali tudi v Narodno gledališče.

ARGUS je naš najboljši domači informacijski zavod.
ARGUS ima v vseh krajih zanesljive zastopnike.
ARGUS obvešča o vsem, zlasti o imovinskem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privat. oseb.
ARGUS ove informacije so vedno točne, izčrpne in hitre.
ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ulici 11 Beograd.
ARGUS ov telefon je 6—25, njegov brzojavni naslov Argus.

Po drugih državah.

Notranji razpad komunistične stranke v Rusiji. (Pismo iz Rusije.) »To, da je komunizem doživel poraz in ne samo začasen, da do svetovne revolucije na podlagi nove komunistične gospodarske politike ne bo prišlo, to tukaj ni izpregledala samo inteligenca, temveč vsak razumnejši pristaš komunistične stranke. — Zelo jasno kaže na to izprememba razpoloženja v vodilnih vrstah komunistične stranke, v vrstah poštenih komunistov. Noben vestni in nepristranski opazovalec ruske socialne revolucije ne more tajiti, da so mnogi komunisti prva leta revolucije (nekako do l. 1921) delovali zelo požrtvovalno, nekateri naravnost herojsko, ne da bi se pri tem najmanje ozirali na lastne koristi. Zlasti velja to za delavske sloje. — Toda kaj je od vsega tega preostalo danes? Vsi mi, ki delamo po sovjetskih uradih in se shajamo z zastopniki vladajoče stranke, opazujemo nedvomne znake obupnega razpoloženja v njihovem postopanju. Z ničemer drugim se namreč ne da razložiti vseobče pijanstvo, ki je v večini slučajev bolestrnega značaja, neobičajno razširjanje hazardnih iger in spolnih perversnosti najrazličnejših vrst, katerim stalno bolj povsod zapada vladajoči razred. In samo tako se da razlagati epidemija podkupovanja in tatvine! — Ne smete pa misliti, da se je to vse sedaj šele odkrilo, da so sedanji pogoji le omogočili nemoralnim elementom, da se pojavijo. Nekoliko sicer tudi sedanji življenjski pogoji vplivajo na poslabšanje javne morale, toda mnogo važnejše je opazovanje obnašanja komunistov, ki so bili še pred nekotikimi leti vse časti vredni ljudje. In izkazalo se je, da se proti temu zlu splošnega moralnega propadanja ne da boriti z navadnimi sredstvi — z izključitvijo iz stranke. Morali bi namreč izključiti skoro vse osebnosti, na katere je komunistična stranka v svojem sedanjem položaju vezana. In kdor ima priliko od blizu opazovati takega propadlega komunističnega, bo skoro vedno našel iste vzroke za njegovo propadanje. Tak komunist je bil pripravljen vse žrtvovati za svetovno revolucijo in uresničenje socialističnega družabnega reda. Toda vse njegove žrtve so bile zaman. Sam uvideva, da se pri sedanjem stanju poljedelstva, socialističnega družabnega reda, kot so ga zamišljali komunisti, ne da uresničiti in da stoji kapitalizem danes trdnje kot takoj po svetovni vojni. Prelili so morje krvi in razbili gmotno okostje stare države — da so ustoličili najslabšo vrsto kapitalizma. Sam je rušil in prelival kri ter pozival k temu tudi druge, vsled tega sedaj ne more izstopiti iz stranke — ker bi bila to izdaja. Toda ne veruje več v to, kar dela — in vsled tega ne razmišlja več, temveč pozablja in utaplja svoje nekdanje ideale v pijači in razuzdanosti in samo še mehanično izvršuje povelja in predpise osrednjega odbora.«

Češkoslovaški fašizem. Češkoslovaški legijonarji, češkoslov. narodni socialisti in socialni demokrati so priredili 27. maja v Pragi skupno manifestacijo proti fašizmu. Manifestacije se je udeležilo 20.000 oseb. Zastopnik legijonarjev dr. Patejál je na zborovanju naglasil, da je fašizem intelektualna moralna dekadenca buržuazije in da ima s komunizmom isto taktiko. Imenom narodnih socializma je V. Klofač izjavil, da socialistične stranke ne vstopijo v nobeno vladno večino s strankami, ki se ne bodo izrekle proti fašizmu. Fašizem je anarhija prenaseljenih in egzaltiranih mladeničev, za katerimi stoji veliki kapital. V istem smislu se je izjavil tudi zastopnik socialnih demokratov poslanec Bechyne. — Prvotno se na Češkoslovaškem ni polagalo posebne važnosti na fašistično gibanje. Pri zadnjih volitvah je bil izključen vsak vpliv fašističnih organizacij. Da se je zadnje mesece nekoliko krepil fašizem, je iskati vzrok v tem, da so vladne krize onemogočile delovanje dosedaj tako vzorno delavnemu češkoslov. parlamentu. Nezadovoljstvo je naraščalo in tudi razne korupcijske afere niso bile zadnji po-

vod, da je v teh razmerah razmahnila fašistična organizacija. Nedelavnost parlamenta in korupcijske afere so pa le zunanji plašč za nastope fašistov. Glavno borbo so naperili fašisti proti prezidentu Masaryku in zun. ministru dr. Benešu. Če sedaj še ugotovimo, da so financierji češkoslov. fašistov Kramařovci, ki samo iščejo prilike, da omajajo Masaryk-Benešovo pozicijo, nam so cilji fašistov dovolj jasno predloženi. Češki fašisti pa nimajo pristaše samo med Kramařovci, ampak tudi v drugih nacionalnih strankah, četudi so vodstva teh strank odločno proti fašističnemu pokretu. Posebno na Slovaškem je fašizem močan; seveda ima čisto druge cilje kot pa na Češkem. Slovaški fašisti zahtevajo avtonomijo in imajo s češkimi fašisti le to skupnost, da besno sovražijo Masaryka in Beneša. Sovražijo ono politično dvojico, kateri se imajo Čehoslovaki v prvi vrsti zahvaliti za osvobodjenje in za napredni polet republike.

Fuzija socialističnih strank v Franciji. Francoski socialisti in republikanski socialisti se dogovarjajo, da se obe stranki strneta v edinstveno stranko.

Volilni rezultati v Romuniji. Prvič so se vršile v Romuniji volitve po novem volilnem redu, ki je nedemokratičen. Stranka, ki dobi 40 odstotkov vseh oddanih glasov pri volitvah, dobi absolutno večino v parlamentu. Volilna vlada generala Avarescu je dobila predpisano število glasov in ji vsled tega pripade od 387 mandatov 280. Končni rezultat volitev je: Avarescu 1.243.909, liberalci 176.763, narodna in agrarna stranka 707.263, Duca 100.889, socialisti 35.570, uradniška lista 32.080, komunisti 28.168 glasov. Pri volitvah je bila najobčutljiveje poražena liberalna stranka. Tudi socialisti so dobili presenetljivo malo glasov. V parlamentu bodo imele sedaj stranke tako-le razdeljene mandate: Avarescu 280, narodna in agrarna stranka 82, liberalci 15, Duca 10 mandatov. Vse ostale stranke ostanejo brez mandatov.

Vojaška revolucija na Portugalskem. Kjer se vojska aktivno udeležuje politike, tam so na dnevnem redu revolucije. Portugalska je država, kjer se vladni sistemi vzdržujejo s pomočjo generalov. Sedanjemu uporniškemu gibanju na Portugalskem se je postavil na čelo general Cabacadas, ki je s pomočjo svojih čet zavzel Lizbono,

odstavil vlado in imenoval novo vlado. Cabacadas bo razpustil tudi parlament in razpisal nove volitve. Nov vladni sistem se bo potem toliko časa držal, dokler se ne pojavi zopet močnejši general od Cabacadasa in ne izvede zopet uporniškega gibanja. Tako je Portugalska izpostavljena vedno znova revolucijam samo zato, ker ima v državi prvo vojaštvo.

Konec falzifikatorskega procesa. V Budimpešti je bila razglašena razsodba, po kateri se obsojata glavna krivca pri falzificiranju francoskih frankov Nadossy in Windischgrätz na 4 leta prisilnega dela in 10 milijonov kron globe. Ostali krivci so obsojeni tudi z denarnimi globami in ječo od 10 mesecev do enega leta. — Kakor se sedaj poroča, bo državni upravitelj Horthy povodom 400 letnice bitke pri Mohaču na dan 29. avgusta proglasil amnestijo za vse one, ki so bili obsojeni do 5 let ječe. Na ta način bi prišli na svobodo tudi obsojeni falzifikatorji. — Češkoslovaška vlada namerava spraviti zadevo madžarskih ponarejevalcev francoskih frankov pred Društvo narodov in zahtevati, da se izdela mednarodni pravilnik proti ponarejanju bankovcev.

Abd el Krim se je udal in se sedaj nahaja v francoskem ujetništvu. Francoska vlada je sklenila, da ravna z Abd el Krimom kot vojnim ujetnikom, dočim zahteva Španija, da se nastopi proti Abd el Krimu kot uporniku. Iz korespondence, ki se je našla pri Abd el Krimu izhaja, da so ga podžigale v vojni proti Špancem in Francozom razne italijanske osebnosti. Z Abd el Krimovo kapitulacijo je končana vojna v Rifu.

Nemčija v Društvu narodov. Nemčiji je zagotovljen vstop v Društvo narodov. Brazilija se je definitivno odrekla protestu proti dodelitvi stalnega mesta v Svetu Društva narodov, Braziliji bo sledila tudi Španija.

Pri volitvah v Egiptu je zmagala nacionalna stranka Zaglul paše, kar pomeni, da se bo še poostiril spor med Anglijo in Egiptom.

Pri nadomestnih volitvah v londonskem volilnem okraju Hammersmith-Nord je zmagal kandidat delavske stranke. Dosedaj je bil ta mandat v rokah konservativcev. Splošno se je sodilo, da je delavska stranka oslabiljena po zaključenem splošnem štrajku. Volitve so pa pokazale, da je nasprotno res.

Za predsednika poljske republike je bil izvoljen vseučiliški profesor Ignacij Moscicki. Pri prvih volitvah je bil izvoljen za predsednika Pilsudsky, ki se je pa zahvalil za izvolitev.

Tedenske vesti.

Kongres nar. železničarjev.

Udruženje jugoslovanskih narodnih železničarjev priredi v dneh 4., 5., 6. in 7. junija v Ljubljani kongres, katerega dnevni red je: 1. Otvoritev kongresa. 2. Poročilo predsedstva. 3. Sprememba in izpopolnitev pravil. 4. Volitev novega centralnega odbora. 5. Izenačenje članskih prispevkov. 6. Predlogi in resolucije. 7. Zaključek kongresa. Poleg zborovanja delegatov se vrše še razne koncertne, športne, veselične in izletne prireditve. V Udruženju jugoslovanskih narodnih železničarjev je organiziranih preko 25.000 železničarjev. Narodni železničarji predstavljajo najmočnejšo strokovno organizacijo v državi. Udeležba na kongresu bo številna; udeležniki kongresa bodo iz cele države.

Želimo kongresu kar največ uspeha in pozdravljamo vse udeležnike kongresa kot požrtvovalne borce v narodnem strokovnem pokretu, zagotavljajoč jim, da smo vedno pripravljene solidarno podpirati njihova stremjenja.

— **Brezobrestna posojila javnim nameščencem,** ki so bila predvidena v čl. 123 zakona o javnih nameščencih, so tudi formalno odpravljena z novim finančnim zakonom. Pravimo formalno, kajti posojila itak noben nameščenec ni prejel, ker ni bilo nikdar na razpolago kreditov. Zakon o javnih nameščencih se vedno znova okrnjuje in po-

lagoma bodo izginile iz njega sploh vse določbe, ki so količkaj v korist nameščencem.

— **Reorganizacijo prometne službe** namerava izvesti ministrstvo za promet. V to svrhu je sestavljena posebna komisija, ki izdeluje nov pravilnik.

— **50 letnica smrti Františka Palackega** se je na posebno slovesen način vršila na Češkoslovaškem dne 26. maja. Palackega zasluge za nacionalno in gospodarsko osamosvojitve Čehov so neminljive. Palacky je bil tvorec gesla »Svoji k svojim«, katerega smo si osvojili tudi Slovenci v bojih proti germanskemu navalu na naše kraje.

— **Število brezposelnih v Nemčiji vedno bolj narašča.** Ministrstvo za socialno politiko zato opozarja delavstvo, naj ne išče zasluzka v Nemčiji, ker ga ne bo našlo. Nemškimi konzulatom je tudi naročeno, da delavcem ne vidirajo potnih listov.

— **Kongres inženjerjev in arhitektov** se vrši od 19. do 23. junija v Beogradu.

— **Mednarodna konferenca dela** je bila odprta v Ženevi dne 28. maja. Najzanimivejše poročilo je podal Albert Thomas o delavskem položaju in o doseženem socialnem napredku. Poleg te splošne razprave, je na dnevnem redu konference tudi vprašanje o poenostavljenju nadzora nad izseljenci na ladjah.

— **Zakonski predlog o katastru**, ki bo enoten za celo državo, je izdelala generalna direkcija katastra. Zakonski predlog bo predložen narodni skupščini. V Črni gori in Srbiji dosedaj niso imeli katastrov, kar je zelo otežkočevalo enotne predpise o davkih, ker je bilo nemogoče točno ugotoviti posestna stanja. Seveda bo pa izgotovitev katastrov v Srbiji in Črni gori trajala leta in leta, ker je to delo iz tehničnih razlogov v kratki dobi nemogoče izvršiti.

— **Kongres invalidskih organizacij** se vrši letos dne 29. junija na Cetinju. Začetkom junija se vrši plenarna seja glavne uprave Zveze, na kateri se bo izdelal podroben program za kongres v Cetinju.

— **Štrajk pekov v Dubrovniku**. Pekovski pomočniki so vstopili v Dubrovniku v štrajk radi mezdnih sporov. Delodajalci niso ugodili zahtevam pomočnikov. Štrajk je trajal več dni. Slednjič se je delodajalcem posrečilo dobiti izven Dubrovnika druge pekovske pomočnike, ki so zlomili štrajk.

— **Železniška preiskovalna komisija**. Na železnicah se je zadnji čas izvršilo toliko tatvin in poneverjenj, da se ministrstvo za promet imenovalo posebno komisijo, ki bo preiskovala vse nerednosti, ki se pojavijo pri železniški upravi.

— **Šolsko leto** se zaključuje na osnovnih šolah na dan 28. junija.

— **Skupščina jugoslovanske zveze Treznosti** se vrši letos dne 20. in 21. junija v Skoplju. Prijave se sprejemajo do 15. junija.

— **Inozemskih delavcev je v Franciji** po ravnokar izdani statistiki zveze francoskih kmetijskih društev 2.245.000. Francija bo skoraj gotovo edina država v Evropi, ki lahko zaposli poleg domačega še tako ogromno število inozemskega delavstva.

— **Glavna skupščina in kongres Udruženja jugoslovanskih učiteljev** se vrši od 8. do 10. avgusta v Beogradu.

— **Drzni vlom**. V Zagrebu je bil izvršen vlom v blagajno gradbene direkcije in so se vlomilci polastili na to gotovine 130.000 dinarjev. Nekaj časa pred tem vlomom so bile navrtane blagajne Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, za druge drž. uradnikov in tvrdke Oil Company. Vlomilci pa v vseh teh blagajnah niso dobili več kot 75.000 Din. Bolj se jim je izplačal vlom v blagajno Gradbene direkcije. Sodi se, da je eno in ista vlomilska družba, ki je izvršila vse vlome.

— **Strela**. V vinogradu mudečo se ženo in sina posestnika Antona Debeveca v Irenji-Trebelno je ubila strela. Žena je bila noseča in je imela poleg sebe sinčka, dočim je bil drugi sin pri očetu, ki je šel po opravkih v Klevevž. Od strele zadeta žena in otrok sta bila na mestu mrtva.

— **Velike poplave**. Vsled neprestanega dežja je v Srbiji reka Jadar izstopila in poplavlila 1000 hektarjev rodovitnega polja. Tudi okolico Vršca so zadele poplave.

— **Celo mesto je zgorelo**. Iz Moskve prihajajo poročila, da je požar upepelil mesto Kostel. Dosedaj ugotovljena škoda znaša 21 milijonov zlatih rubljev.

— **Katastrofalen požar** je v noči od ponedeljka na torek izbruhnil v Prigorici pri Ribnici. Pogorelo je 27 hiš in gospodarskih poslopj z vsem pohištvo, poljskim orodjem in pridelki. Kako je nastal požar, še ni ugotovljeno. Škoda cenijo čez dva milijona dinarjev. Posestniki so bili le malo zavarovani.

— **Slovenska številka »Poljoprivrednega Glasnika«**, 10. junija t. l. izide v Novem Sadu slovenska številka »Poljoprivrednega Glasnika«, najboljšega in najbolj razširjenega kmetijsko-strokovnega lista v naši državi. Ta številka bo v spisih in slikah podala pregled kmetijstva v Sloveniji z namenom, da se predvsem naši bratje, Srbi in Hrvati, seznanijo z našimi kmetijskimi razmerami. Sotrudniki so skoraj sami priznani slovenski kmetijski strokovnjaki, ki kot taki uživajo sloves tudi izven Slovenije. Z ozirom na pomen, ki ga ima ta opis kmetijskih razmer v Sloveniji, se ta številka »Poljoprivrednega Glasnika« oddaja

tudi posebej ter stane 20 Din za izvod. Naročila sprejema administracija lista v Novem Sadu, Železniška ulica 20. Toplo priporočamo naročitev te številke »Poljoprivrednega Glasnika« vsem, ki hočejo dobiti kratek pregled kmetijstva v Sloveniji.

— **V kritični dobi**. Kakor vse kaže, smo prišli v meteorološko in geološko eno najbolj kritičnih dob. Koncem maja je moralo bruhati kar več vulkanov (poleg Japonske tudi v Italiji). — Vpliv delovanja vulkanov se je in se bo še razširil tudi na naše pokrajine sigurno v posebnem značaju vremena in v temperaturi (izredna vročina, menjajoča s hladom). Ob lomni črti je pričakovati tudi več in močnejših lokalnih potresov. Na izvidu so tudi večje nevihte.

— **»Šola v nebesih«** je naslov šaljivi in zelo lahko uprizorljivi igrici, katero je izdal ravnokar »Učiteljski dom« v Mariboru kot 1. snopič zbirke »Naš oder«. Delce ima 6 ulog za odrasle ter 15 ulog za mladino in je torej namenjeno v prvi vrsti mladini. Dobrodošla bode pa tudi našim podeželskim odrom, kateri še vedno pogrešajo poljudnih iger z enostavno scenerijo. Igrica se je že uprizorila na raznih krajih in je povsod zelo ugajala. Zbog res nizke cene — samo Din 450 — je lahko nabavljiva in si igralci prihranijo mučno prepisovanje ulog. Dobiti jo je pri vseh knjigarnah in pri založništvu »Učiteljski dom« v Mariboru.

— **Erupcija vulkana Tokahl**. O katastrofalnem izbruhu vulkana na japonskem otoku Hokkaido poročajo, da je lava uničila desetisoč jutrov najrodovitnejšega polja. Uradno se ugotavlja da je vsled vulkanskega izbruha mrtvih 100 oseb; pravo število je pa gotovo višje. Čez dvatisoč kmetov je moralo zapustiti svoja domovja in zbežati v gore. Lava je na več krajih zasula struge rek, tako da se je voda razlila po dolinah.

— **Ponesrečen vojaški zrakovplov**. V Tripolisu je padel iz velike višine nek italijanski zrakovplov. Tri osebe so mrtve, četrt se bori s smrtjo.

— **Vodna katastrofa v Italiji**. Vode so v Italiji silno, nenavadno močno narastle, pripomoglo je k temu deloma deževje in hudi nalivi, deloma pa talenje snega v hribih, kjer so vladali nekaj dni gorki vetrovi. Reka Po ima sila močne obrambne zidove, ki jih razumejo graditi zlasti Italijani. In samo letos je bil vodni element tako hud, da je pričel razdirati to obrežno zidovje ter odnašati zemljo. Voda je na mnogih krajih udrila v vasi in pokončala vse. Veliko škode je napravila pri živini, katere je poginilo zelo veliko. Razni pritoki te velike reke so razdrili in odnesli mnogo hiš, tako da je mnogo ljudi brez strehe.

Ljubljana.

— **Sokolski zmagovalci na mednarodni tekmi v Lyonu** so bili v Ljubljani sprejeti od velike množice prebivalstva, ki jim je navdušeno vzklikala. Naša tekmovalna vrsta je dosegla prva mesta v prostih vajah, v metu kroglice, na drugo in v plavanju. Posamezniki so pa dosegli prvenstvo: Šumi v plezanju, Derganc v prostih vajah in plavanju, Štukelj na drugo in Zupan v metu kroglice.

— **Lepa manifestacija**. Ljubljanska mladina je pod okriljem Jugoslovanske matice preteklo nedeljo manifestirala za neodrešene brate v Primorju in na Koroškem. Več kot šest tisoč mladine je vzklikajoč, z narodnimi zastavami in v simboličnih skupinah korakalo po ljubljanskih ulicah. V obeh gledališčih in v Kinu Matica so se vršile slavnostne mladinske akademije. Manifestacija ostane vsled svoje prisrčnosti vsem, ki so jo videli v trajnem spominu.

— **Podporno društvo železniških uslužbencev Ljubljana** sklicuje članski sestanek za nedeljo 6. junija t. l. ob 10. uri dopoldne v restavraciji »Miklič«, Ljubljana, Kolodvorska ulica. — Odbor.

— **Na potu v Kamniško Bistrico** se je ponesrečilo šest ljubljanskih izletnikov, ker se jim je udrila strohnela brv in so pasanti padli v 6 m globoki jarek. Težje sta poškodovana dva izletnika. Letošnja pomlad je nesrečna za turiste.

Zagorje ob Savi.

— **Čudno postopanje**. Iz Zagorja nam sporočajo sledeč zanimiv slučaj: Našega člana Antona Grila so oblatili nekateri njegovi »prijatelji« iz klerikalnih vrst, da je vlomil v cerkev in odnesel več stvari. Na podlagi tega osumljenja je bil Gril aretiran in zaprt od 24. aprila do 22. maja t. l. Ker se mu ni moglo dokazati nikake krivde in se je dognalo, da je bila ovadba samo čin grde obrekovalnosti, je bil takoj izpuščen in mu je sodišče tudi dalo potrdilo o ustavljenem sodnem postopanju. Gril se je nato javil pri obratovodnji za delo, pa mu je bilo odgovorjeno, da se ga več ne rabi in lahko gre. Tako je ostal Gril vsled obrekovalnosti na cesti brez zaslužka, akoravno ni ničesar zakrivil in ima ženo ter dva otroka. TPD kaj čudno postopa, če odvzame žrtvi obrekovalna kruh, namesto da bi nastavila Grila na svoje prejšnje mesto in mu s tem dala zadoščenje za to, kar je pretrpel. Zelo dobro bi bilo, da prejme grdi obrekovalce svoje plačilo, ki ga je pošteno zaslužil s tem, da je radi jezika spravil ob kruh poštenega delavca.

— **Pretrsljiva družinska tragedija**. Pretečeni teden se je odigrala v Zagorju pretresljiva tragedija, ki je končala s smrtjo tovariša Lovra Trebušaka. V Trebušakovi družini je vladal svoj čas lep družinski mir in harmonija. Trebušak je bil zaposlen v rudniku in je tudi še doma opravljal mizarske posle, da je lahko preživljal svojo številno družino. Bil je skrben mož in oče. Pred kakimi tremi leti se je bil nekoliko udal pijači, toda sam je kmalu uvidel, da je taka pot pogubna in je bil pozneje skoro dve leti abstinent. Med tem časom se je pričela udajati alkoholu njegova žena, ki je bila pozneje povod marsikakemu domačemu prepiru. Iz govorice domačinov smo doznali, da je prav v zadnjem času žena živela razsipno in mnogo trošila na pijači, kar je največkrat bilo povod preprirom in se je Trebušak v silni razburjenosti tudi dejansko lotil svoje žene. Videč obupno stanje, v katerem se družina nahaja, se je Trebušak tudi sam zopet večkrat iskal tolažbe v vinu. Pa tudi tu je poznal svojo mero in ni bil pijanec, kot so ga opisali nekateri dnevniki. Ko ga je minula razburjenost se je vedno kesal storjenega koraka. Par dni pred usodno tragedijo je v vinjenem stanju udaril ženo. Drugi dan je ta svoj čin pred prijatelji obžaloval in jokal. Tudi je povpraševal, kaj bi stala zlata zobna krona, katero je nameraval kupiti ženi, da bi tako popravil svoj izpad. V tem dejanju se zrcali njegova duša, ki ni bila pokvarjena. — In prišel je usodni dan. Žena je v hipni zmedenosti pograbila za sekuro, udarila žnjo po svoji nesrečni žrtvi, jo polila s petrolejem in zažgala. Grozen zločin se je odigral z bliskovito naglico in nekako preračunljivostjo, zato dvomijo domačini, da bi bil zločin storjen v zmedenosti. — Takoj drugi dan se je vršil pogreb tov. Lovra Trebušaka. Da je bil priljubljen, je pričal njegov pogreb, katerega so se udeležili domala vsi njegovi prijatelji in znanci ter sodelavci. Pred krsto je šla rudarska godba, za njo so nosili rudarski prapor in lep venec narodno socialističnih organizacij, krsto pokojnika so nosili njegovi sodelavci in prijatelji. Na grobu se je od pokojnika poslovil naš tajnik tov. Kravos, ki je v lepih besedah orisal trnjevo pot moža, ki se je na tako nenavaden način ločil od sveta. Za pogrebom so šli tudi otroci pokojnika, ki so vzbujali splošno pomilovanje. — Ženo-morilko so začasno zaprli v Litiji in jo prepeljejo potem v Ljubljano, kjer pride pred poroto. — Tov. Trebušaku, žrtvi socialnih razmer, bodi med nami ohranjen blag spomin.

Pogovor o tem in onem.

Ali škodi kajenje tobaka zdravju.

»Tabakizem« nazivljajo člani protitobačne zveze ono strast, ki po njihovem mišljenju po svoji škodljivosti komaj zaostaja za alkoholizmom. Nekateri pravijo, da je tabakizem še škodljivejši nego alkoholizem, ker ne nosi znamenja uničevanja celih narodnih slojev. Pa vendar zahteva kadilska strast ogromne vsote denarja, kot je to dokazal na svojem protitobačnem predavanju neki univerzitetni profesor prošle dni. Tako se je na primer l. 1924 zakadilo 300.000.000 šilingov, kar znaša skoro 2 milijardi in pol dinarjev. Isti profesor se je bavil v prvi vrsti z ženskimi kadilci, toda njegova izkustva veljajo skoro brez izjeme tudi za moške. On prizna tobaku samo eno dobro lastnost, da namreč pomiri živce in da po razdraženju živcev uspava. Že Bismarck je pri mirovnih pogajanjih l. 1871 ponudil francoskim delegatom cigare in ko so jih leti odbili, je dejal, da kajenje vstvarja pomirljivo razpoloženje. Od onega časa je konzum cigar in cigaret ogromno narastel. Toda medtem ko je konzum cigar v Nemčiji naraščal sorazmerno z množičim se prebivalstvom, je konzum cigaret narastel od l. 1875 do 1912 za 5550 odstotkov, medtem ko je v istem času narastlo prebivalstvo samo za 54 odstotkov.

Kar se tiče splošne škodljivosti nikotina, zadržuje en sam gram tega strupa, da umori 12 psov. Toda posamezne vrste tobaka ne zadržujejo enake količine nikotina. Tako vsebuje na primer 100 gramov grškega tobaka 0,78 grama nikotina, dočim vsebuje ista količina virginskega tobaka 3,86 grama nikotina. Škodljivost nikotina se je raziskavala najprej na živalih. Ker pa živali svojevoljno ne kade, se zapro v kajbice, ki so napolnjene s tobačnim dimom prenasičenim zrakom ali pa se jim nikotin naravnost vbrizgava. Živali izgube takoj ves apetit in izkustvo je do gnalo, da so za nikotin tem občutljivejše, čim mlajše so. Nikotin škoduje vsem organom, posebno pljučam. Kar se tiče škodljivega vpliva kajenja na človeka, je dognano, da škoduje kajenje najbolj cevnemu sistemu in srcu. Zanimivo je, da je žensko srce za škodljivost tobaka manj občutljivo, kakor moško srce, vsled česar ženske vsled kajenja manj bolehalo na srcu kot moški.

Pri starejših ženskah se kot posledica kajenja često pojavlja občutje skrajno neznošnega splošnega nerazpoloženja. Močno trpe pod vplivom tobaka dihalni organi in tobak je vzrok vsakovrstnim obolenjem ust, jezika, sapnika in pljuč. Tudi na želodec in ostale notranje organe vpliva kajenje zelo nepovoljno.

Živčni sistem tobak razdraži, kar označuje kadilec z »razpoloženjem in veseljem do dela«.

V resnici pa je to neka vrsta lahke pijanosti, kateri sledi otopelost in počasno odmiranje živcev, kar ima za posledico seveda težko oslabljenje življenske energije sploh.

Zabavni kotiček.

Nekdaj so vprašali dvorno damo gospo Murvilovo, koliko da je stara njena mati, ki je bila slavna pariška gledališka pevka. »Ně vem,« je odgovorila. »Moja mati je vsako leto mlajša in če pojde tako dalje, bom jaz kmalu starejša od nje!«

Slavni komik Beckmann je bil znan dovtipnež. Nekoč se je sprl z nekim Italijanom, ki ga je končno pozval na dvoboj, katerega je Beckmann tudi sprejel. Prihodnje jutro se pripelje Beckmann s štirimi prijatelji v Prater, od katerih se dva takoj vležeta na tla in Beckmann sede nanje in si prižge smotko. Kmalu se pripelje tudi Italijan s svojimi sekundanti. Zaprepaščen pristopi k Beckmannu in vpraša: »Kaj pomeni to?« — »Nič,« odvrne Beckmann mirno, »dva dvoboja imam že za seboj, sedaj pride na vrsto tretji.« — Italijan spregovori nekaj besed s svojimi sekundanti in nato izjavi, da odstopa od dvoboja. Kakor hitro je bila dosežena sprava, skočita »mrtva« Beckmannova prijatelja na noge in se priklonita. Kakšne oči je napravil prevarjeni Italijan sedaj, si lahko vsak sam misli. Na njegov račun pa se je smejal ves Dunaj.

Brivec k gostu: »Rad bi vam povedal dober dovtip, toda ne vem, če vam ga nisem že enkrat pravil.« — Gost: »Ali je dovtip res dober?« — Brivec: »Zelo dober!« — Gost: »Potem mi ga pa še niste pravili, ker dobrega dovtipa od vas še nisem slišal.«

Zdravnik: Žal mi je, toda prepovedati vam moram pivo, vino, kajenje, karte in tudi ponočno bdenje.

Pacijent: Gospod doktor, ali ni bila pri vas morda — moja žena.

Stara gospa: »Danes je lepo vreme, kajneda gospodična?« — »Je, toda jaz nisem ženskega, temveč moškega spola.« — »Oh, oprostite, saj tudi zgledate kakor moški, toda mislila sem, da ste gospodična.«

Dva prijatelja, ki se že dolgo nista videla, se slučajno srečata:

— Kako se kaj imaš? vpraša prvi.

— Ne posebno! Oženil sem se medtem.

— To je novica!
— Pa ne prav dobra, ker dobil sem babo kot vrag.

— To je seveda neprijetna zadeva.
No, tako neprijetno pa spet ni, ker mi je prinesla doto 200.000 dinarjev.

— No, to pa že človeka potolaži.
— Ne preveč. Ker za ves denar sem nakupil ovac, ki so mi na kugi pokrepale.

— To je pa v resnici nesreča.
— Tako hudo spet ni. Prodal sem kožuhe in sem dobil zanje več, kot sem dal za ovce.

— Torej si popolnoma odškodovan.
— Ne popolnoma. Ker hiša, v kateri sem imel spravljene denar, mi je pogorela.

— To je pa res strašna nezdoda.
— Kaj še! Saj je s hišo vred zgorela tudi žena in jaz sem dobil celo zavarovalnino.

Ona: Vi niste bili včeraj na plesu?
On: Ah, kako prijazno od vas, da ste opazili mojo odsotnost.
Ona: S prav posebnim zadovoljstvom.

V Beogradu so zbolele 4 osebe, ker so jedle klobase. Komisija je ugotovila, da so bile klobase zdrave, toda zavite v časopis, v katerem so bili objavljeni Radičevi članki.

Mladi Moric Kohn odhaja na pot, da zasnuje hčer nekega judovskega trgovca, ki so mu jo zelo hvalili. Oče mu daje zadnje nasvete:

»Če je oče tvoje neveste pošten človek, zahtevaj samo 100.000 dinarjev dote. Če je v konkuru, zahtevaj 200.000. Če je napravil kaznjiv bankrot, zahtevaj 300.000. Če pa sedi v zaporu, potem pa ne smeš vzeti manj kot 500.000.

Čez dva dni prejme oče brzojavko: Nevestin oče se je obesil. Koliko naj zahtevam?

Prvi prijatelj: Dobro, da te srečam. Dolžan si mi 50 dinarjev.

Drugi prijatelj: Nasprotno, ti si meni dolžan 50 dinarjev.

Prvi: Kako neki! Kaj hočeš s tem reči?

Drugi: Prosil sem te, da mi posodiš sto dinarjev, pa si mi jih dal samo 50. Torej mi dolguješ še drugih 50.

A.: Kakor hitro se počutim slabo, grem takoj k zdravniku; tudi zdravniki morajo živeti. Potem grem z receptom k lekarnarju, ker tudi lekarnarji morajo živeti. Ko pa prinesem zdravilo domov, je vržem takoj skozi okno — — —

B.: Teja pa ne razumem!

A.: Veš, tudi jaz hočem — živeti.

KRAVATE,

ovratnike, naramnice, srajce, nogavice, nahrbtnike in palice, modno blago, toaletne potrebščine, jedilno orodje, bogata izbira in najnižja cena edino pri

Josip Petelinc,
Ljubljana,

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Čevljarji, pozor!

Prvo čevljarško učilišče v Ljubljani otvoril pri krojevalni teoretični in praktični tečaj za gosp. mojstre in g. pomočnike.

Sprejemajo se tudi vajenci, posebno sinovi gg. mojstrov v praktično in teoretično vežbo.

Priglasite se tudi lahko udeleženci z dežele.

Pojasnila in prijave, pismena in ustne sprejema oblastveno priznani strokovni učitelj in vodja tečaja

K. MAJČE

Ljubljana VII., — Celovška cesta št. 57

Najboljša kolesa in šivalni stroji
so edino

PETELINČEVI

znamke

GRITZNER, ADLER, PHONIX
za dom, obrt in industrijo.
Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji, večletna garancija.

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Od dobrega najboljši je švicarski pletilni stroj „Dubied“

UNDERWOOD

pisalni stroj je dosegel svetovni sloves,
nad 2.000.000 strojev v prometu.

Zastopstvo: **LUD. BARAGA, Ljubljana** Šelenburgova ul. 6/l.
TELEFON št. 980.

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Z največjim zanimanjem sledi lord s svojimi očmi roki prijatelja, ki kaže sedaj na majhno kolesce za zračenje v oknu.

»Tu zgoraj, skozi odprto v kolescu je lopov spustil nakit v sobo. V kolescu sem še našel majhen konec tenke vrvice. In v vrtu sem odkril sledove stopenj, pa tudi na deski pod oknom sem našel sledove sveže shojenega snega. Zame tedaj ni nobenega dvoma več, da je prišel nakit skozi to kolesce v sobo!«

Lord Weston stoji nepremično kot okamenel. Toda kdo le je izvršil to lopovščino? Zaman razmišljata oba, zaman si belita glavi. Vsa zadeva je tako tajinstvena, da si nikakor ne moreta priti na jasno. O zvestobi poročnikovega sluga je vsak dvom izključen, pa tudi postrežnica je oseba, ki se nikdar ne bi dala pridobiti za tako lopovščino.

Tedaj pa naenkrat pade poročniku rešilna misel na um. Pokliče svojega slugo.

»Ali veš, kdo je tukaj v hiši raznašal vest, da je bila v mojem stanovanju lepa, mlada dama?«

Sluga se hudomušno nasmehne.

»Povpraševal ter poizvedoval sem, kdo je oseba, ki je v hiši raznašala to vest, toda nihče je ni poznal. Bila je menda prav brhka mlada deklica s črnimi očmi in temnimi lasmi, nikdo pa ne ve za njeno ime!«

»Dobro, si že opravil!«

»No, dragi Weston, kaj pravite k temu?« vpraša poročnik.

»Vse skupaj je dobro preračunjena podlost z namenom, da napravi razdor in sovraštvo med menoj in mojo nevesto. Oh, če bi le vedel, kdo je ta podlež, če — — —«

Lord bega kot brez uma po sobi. Končno se nekoliko umiri ter prime prijatelja za roko.

»Colwell, mnogo truda bo treba, da dosežem spravo z lordom Hudsonom, vendar sem uverjen, da mi bo stari gospod vendarle odpustil, če ma vse odkrito in pošteno povem!«

Poročnik Colwell se strinja s tem, vendar je v njegovih poštenih očeh čitati bojazen, da ne bo tako zlahka doseči odpuščanje lorda Hudsona. In ta občutek ima najbrže tudi lord Weston, kajti iz prsi se mu izvije tih vzdih:

»Edino me tolaži zavest, da me Beatrica še vedno ljubi. Danes ji pišem ter bom po možnosti skušal opravičiti svoj izostanek. Saj je tako dobra, vem, da se ne jezi name, in tudi svojega

očeta bo pregovorila, da ne bo vztrajal pri svojih trdih, odločnih besedah.«

Mlademu častniku je sedaj kaj malo mar srčen izliv njegovega prijatelja, vse njegove misli so osredotočene okrog zagonetne osebe, ki je izvršila ta lopovski čin. Nehote ga spreleti neka čudna slutnja.

»Dragi Weston, po mojem mišljenju more ta lopovščina izhajati le od osebe, ki je sama živela v prijetni nadeji, da postane vaša soproga!«

Lord Weston vprašujoče štrli v svojega prijatelja.

»Da, ne more biti drugače,« nadaljuje poročnik, le brezmejná nevoščljivost je v stanu izvršiti tako podlost. Vrhtega je anonimno pismo napisala ženska roka. Uverjen sem, da je moja slutnja upravičena.«

Lord še vedno molče razmišlja.

»Vi ste še mlad, bogat, ugleden,« nadaljuje poročnik, »vse to je tako vabljivo za lepo, častihlepno žensko, da bo podvzela vse mogoče, da vas odtrga od vaše neveste. In bodite uverjeni, da se bo ženska, ki je zasnovala te spletke, kaj kmalu sama izdala, odložila krinko ter vam morda celo sama izpovedala svojo ljubezen.«

Lord zamišljeno gleda v tla. Ker mu je prijatelj ravnokar povedal, se mu zdi docela verjetno, vendar se še vedno ne more uživeti v misel, da naj bi bila kaka ženska v svoji strasti zmožna za tako podlo dejanje. Pač je lord Weston uverjen, da bi zelo mnogo mladih dam iz najboljših rodbin radevolje privolilo, da se poroče z njim, če bi se potegoval za njih ljubezen. Toda nobena teh dam po njegovem mišljenju ni mogla tako nizko pasti ter na tako rafiniran način spraviti Beatrico ob njen neomadeževan sloves. In dalje mora imeti zagonetna oseba prav pretkane pomočnike. Vlomilec, ki ponoči pleza po dimnikih, je brez dvoma mož, ki se ne straši nobenega zločina, in tako zavrženega bitja naj bi se poslužila mlada dama iz odlične rodbine? To se zdi lordu nemogoče, ki izrazi svoj dvom tudi prijatelju. Ta pa skomigne z rameni, rekoč:

»Dragi Weston, ljubosumnost tekmovalke ne zametuje nobenih sredstev. Jaz sam kaj sličnega še nisem doživel, pač pa mi je znana zgodbica enega mojih znancev, ki je na lastni koži preizkusil slične spletke. V njegovem slučaju se celo dama iz zelo odlične rodbine ni prav nič ženirala, da pridobi za svoje zločinske namene navadnega potepuha.«

Lord postane zelo resen.

»Mogoče, toda kot sem rekel, dragi Colwell,

jaz ne poznam nobene dame, ki bi mogla tako nizko pasti. In Beatrico vendar vsi, ki občujejo v hiši njenega očeta, ljubijo in spoštujejo. Kdo pa naj prizadene tako kreposti deklici tako bol!«

»Ljubosumnost! Divja prekomerna zavist, ki je na zunaj niti opaziti ni, ki pa se ne ustraši nobenega sredstva, da uniči osovraženo bitje! Svojo besedo zastavljam, dragi Weston, da vas ljubi neka strastna ženska, ki poskuša vsa sredstva, da uniči vašo nevesto. Potrpajte nekoliko, kaj kmalu vam te moje slutnje v celoti potrdijo!«

Lord gleda še vedno v tla.

»Ali pa bo ničvredno bitje znova s kako nesramno spletko udarilo po Beatrici,« pristavi lord čez nekaj časa.

»Tudi to ni izključeno, toda to morete preprečiti, da še več, povzročiteljico vjeti v njene lastne zanjke.«

Znova objame lord Weston prijatelja.

»Koliko zahvale sem vam dolžan? Razžalil sem vas, toda vaše zvesto prijateljstvo plačuje zlo z dobrim!«

Poročnik namenoma presliši te besede.

»Ali vam smem še nekaj svetovati, dragi Weston?«

»Da, prav hvaležen vam bom!«

»Tedaj storite sledeče: še danes pojdite k lordu Hudsonu, ki vas bo gotovo sprejel. Če bi vas pa vendarle ne hotel sprejeti, bom pa jaz posredoval. Povejte lordu vse, kar se je pripetilo; on bo, o tem sem uverjen, uvidel, da je vaše ravnanje pripisovati le vaši strastni ljubezni do Beatrice. In sedaj pa pridejo na vrsto moji nasveti. Ko je lord Hudson o vsem poučen, se dogovorite z njim in svojo nevesto, da na zunaj vse tako izgleda kot da se ima zaroka v najkrajšem času razdreti. To ni ravno lahko izvesti, toda je edino sredstvo, da se odkrije zločesto žensko!«

»Kako, na kak način, dragi Colwell?« vpraša lord.

»Ker bo potem kaj kmalu odložila svojo krinko, da, še več, izdala se bo, zlasti, če se na videz obnašate kot da niste več vezani.«

Lord prijazno gleda v zveste oči svojega prijatelja.

Dalje prih.

Lastnik in izdajatelj Rudolf Juvan, Ljubljana.

Urednik: Franjo Rupnik, Ljubljana.

Za »Zvezno tiskarno in knjigarno«

Alojzij Höfler v Ljubljani.

Oglašujte
v „NOVI PRAVDI“!

**KARO-
ČEVLJI**
garantirano priznано
najboljša kvaliteta
MARIBOR
KOROŠKA c. 19.

**ZVEZNA KNJIGARNA
LJUBLJANA
MARIJIN TRG ŠT. 8.**

ZAHTEVAJTE CENIK!

Lastna založba — „SPLOŠNA KNJIŽNICA“ štev. 1—61
znanstvena zbirka štev. I.—X.

Največja izbira slovenskih, francoskih, nemških, ruskih,
angleških in drugih knjig.

Dobavlja vse revije, časopise in **modne liste.**

Šolske knjige in šolske potrebščine.

Muzikalije — Papir — Pisarniške potrebščine.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavnica
Din 50,000.000 —
Rezervni zaklad ca.:
Din 10,000.000 —

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska cesta
Podružnice:
Brežice Kranj Ptuj
Čelje Logatec Sarajevo
Črnomelj Maribor Split
Gorica Metković Trst
Novi Sad

Brzovjavni naslov:
BANKA LJUBLJANA
Telefon štev.: 26,
413, 502, 503 in 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.